

סימן ב

525

חידוש מהגאון רבי משה ראזין זצ"ל מספרו נזר הקודש עמ"ס מנחות
בענין המיעוט דטריפה פסולת לקרבן ובדין טריפה בקרבן נכרי*.

למעט טרפה, היינו מצד איסור, וממועט גם ולד טרפה, ומצינו חולין נ"ח קסבר ר' יהושע דולד טרפה מותר רק מצד זה וזה גורם, ואילו יצוייר שגם אביו הי' טרפה, שאז לכו"ע וולד טרפה אסור להקרבה, ויצוייר זה לשיטת האחרונים דסברי דטרפה זכר מוליד, ע"י בפר"ח, ועוד דגם להני דסברי דאינו מוליד, מ"מ לפעמים אוליד, דלא גרע מהא דטרפה אינה חיה, ומ"מ כתבו הפוסקים דעל צד המיעוט טרפה חיה וכמו כן לענין הולדה, וזה ידענו מהא דחידשה תורה למעט טרפה מקרבן.

מנחות דף ה', מן הבקר להוציא את הטרפה, קשה למ"ל קרא למעט טרפה, הא אפילו לב"נ נאסרה כדאיתא סוף זבחים מכל החי למעוטי טרפה, ובאופן זה הקשו התוס' זבחים ס"ח למאי איצטרך קרא למעט מחוסר אבר בעוף, כיון שנאסר מחוסר אבר לב"נ, ותירוצם לא שייך הכא, ומצאתי שעמד בזה בקר"א, יעוי"ש. ונראה דבענין טרפה שתיים יש בזה, (א) מטעם הקריבהו נא לפתחך, (ב) חידשה תורה איסור מצד עצמו. ונפק"מ לענין הולד הנולד מהטרפה, דע"כ בזה שחידשה תורה

אחר דחידשה

סימן ג

תשובת רבנו להגר"מ ראזין זצ"ל בענין הנ"ל

השי"ת הוטב לי, אף שעדיין לא לגמרי כי עדיין הנני הולך מעט וצולע על ירכי, אבל הרגשתי כי יש לי ב"ה כח לכתוב, אמרתי שלא לעבור בכל תאחר. והנני להשיב לכת"ר כי ספרו קבלתי בגודל ת"ח, ויקבל בזה מחירו. ולאות כבוד ואהבה שעיינתי בו בקצת מקומות אמרתי להעיר קצת להראותו כי דברי הד"ג אהובים וחביבים עלי מאד, כראוי לערכו הנשגב.

מע"כ ידינ"ע הרב הגאון הגדול שר התורה נודע לתפארה כש"ת מוהר"מ ראזין שליט"א ע"ש כל אשר אתו, שלומם ישנא סלה.

אחדשה"מ באה"ר וכבוד הראוי. מכתבו היקר לי וגם ספרו נזר הקודש על מס' מנחות הגיעני זה כבר, אבל מפני סבת מחלתי ל"ע לא יכולתי להשיבו כראוי לו. ועתה אשר בחסדי

* שייך לדברי רבנו בצילתא דשמעתא שמעתא א' פרק א'.

במנחות ד' ה' ע"ב, מן הבקר להוציא את הטרפה. והדר"ג בספרו הקשה למ"ל קרא ע"ז, הא אפילו לב"נ נאסר טרפה להקרבה כדאיתא סוף זבחים מכל החי למעט טרפה, עכ"ל. ולא ידעתי איך תפס כ"כ בפשיטות לאסור טרפה לב"נ מהגמ' הנ"ל, שהרי למסקנת הגמ' שם יליף טרפה מאתך בדומין לך, וזהו רק לנח גופא להכניס בתיבה שאין טרפה ראוי לקיום העולם. וה"נ ממעט התם זקן וסריס מהאי טעמא, ולא נוכל למילף מהתם לאסור לקרבן. וכן מבואר בתוס' שם בזבחים בד"ה אתך, וכן מוכח בתוס' ע"ז ד' ה' ע"ב בד"ה מנין שכתבו דאין לאסור זקן וסריס לקרבן ממה שמעטם מהבאת התיבה כיון דאיכא טעמא אחרינא לפי שאינן ראויים לקיום העולם. וה"נ אין לאסור טרפה לקרבן, כיון דאיכא טעמא שאין ראוי לקיום העולם. דאפילו למ"ד טרפה חי, מ"מ אינה בריאה והיא חולה כל ימי, כמש"כ תוס' התם בזבחים

ובע"ז. וכן משמע מהסוגיא דזבחים ד' קט"ז שם הכל כשרים להקריב חוץ מטמאים ומחוסר אבר אבל טרפה לא אימעות. וכן איתא בירושלמי פ"ק דמגילה [הל' י"א]. באופן דלענ"ד נראה פשוט דלא נאסר כלל טרפה לב"נ, ורק מחוסר אבר נאסר להם כדיליף התם מקרא.

ואף לדעת הדר"ג שתפס בפשיטות דטרפה נאסרה לב"נ מקרא דנת, יש ליישב הקושיא הנ"ל בפשטא. והוא, דמהתם אין ללמוד אלא טרפה הנכרת, דטרפה שאין ניכר מנא הוי ידע נח, ומשו"ה איצטריך קרא מן הבקר לטרפה שאינה נכרת *.

ובאופן זה יש ליישב דעת הרמב"ם שכ' בפ"ב מאיסורי מזבח בטעם טרפה שאסורה לקרבן מקרא דהקריבהו נא לפחתך, ולא כתב הלימוד דגמ' מבן

* יש להוכיח כדברי רבנו דרק טריפה הניכרת אסורה לב"נ, דאם נימא דטריפה שאינה ניכרת מותרת לב"נ, מאי ס"ד בגמ' חולין ד' י"א דמה שעולה קריבה ואין חוששין שמא ניקב קרום של מוח משום דאזלינן בתר רובא, ומה נימא בעולה שנדבה עכו"מ דמ"ט אין חוששין שמא טריפה היא הלא בעכו"מ כתב הפמ"ג דלא אזלינן ב' בת"ר, וצ"ע.

והי' אפשר דכיון דהכהן המקריב הוא ישראל הוא יכול לסמוך על הרוב ולהקריב. אכן כ"ז במקריב בביהמ"ק, אבל במקריב בבמה איך יכול להקריב ואולי באמת אין יכול להקריב, וכן י"ל דחלוק הך רובא שהוא אומר שלא להסתפק, ובזה אזלינן גם בעכו"מ, ויש לדון ולפלפל הרבה, ואכ"מ.

אכן בעיקר הדבר שכתב רבנו דאיך נח ידע על טריפה שאינה ניכרת, י"ל שהנה בגמ' זבחים קט"ז מבואר שנח ידע איזה בהמה טהורה ואיזה טמאה ע"י שהתיבה קלטה רק מי שראוי ליקלט, וראיתי בס' תוספת קדושה למרן א"ז רבנו יו"ט ליפמן הגאב"ד קאפוליא, בע"ז ד' ו' שהקשה דא"כ מדוע אמר השי"ת לנח לא ליקח זקן וסריס וכדומה, הלא התיבה לא קלטה אלא את מי שראוי להיות בתיבה והי' יכול להעביר את כל הבהמות ורק מי שהי' ראוי הי' נקלט. ותי' דאיזו ה"נ הי' יכול לעשות כן, אבל רצה הקב"ה שעכ"פ

הבקר, וע"ש בכ"מ שנדחק בזה. ולענ"ד נראה דהרמב"ם לטעמי' אזיל שכ' בפ"ה משחיטה דרק דרוסה מפורשת בתורה שנאמר ובשר בשדה טרפה, ושאר טרפות לא הוזכרו בתורה אלא הם הלמ"מ. ולפי"ז בכ"מ דממעט טרפה ממקרא שבתורה, הכוונה הוא רק על טרפה המוזכרת בתורה שהיא דרוסה לחוד, שהרי א"א לקרא של תורה שידבר על דבר שלא נאמר בתורה. ומעתה הא דממעט טרפה מבין הבקר שנאמר בתורה, היינו רק דרוסה האמורה בתורה, ולא נדע מעתה לאסור שאר טרפות. ולפיכך למד הרמב"ם לשאר טרפות מקרא דהקריבהו לפחתך, ששם כתיב פסח או עור או חולה, ובשם חולה נכלל גם מיני טרפות, כי טרפה אינה חי' והיא חולה כל ימי' כמש"כ תוס' זבחים ובע"ז הנ"ל *.

והנה הדר"ג בכדי לתרץ הקושיא הנ"ל הלך בדרך רחוקה, וכתב דטרפה אסורה לב"נ מטעם הקריבהו לפחתך, אבל לישראל אסורה מפני האיסור שבטרפה, ונ"מ לגבי הולד וצייר באופן רחוק עפ"י הסוגיא דחולין ד' נ"ח. והנה בחולין ד' כ"ג ע"א פירש"י בטעם מחוסר אבר

דפסול בעוף שהוא מטעם הקריבהו נא לפחתך, והתוס' שם בד"ה תמות דחו זה הטעם. ונראה בכוונתם דכיון שאין מומים פוסלין בעוף, בע"כ דליכא למימר בעוף הטעם דהקריבהו לפחתך, דהא בקרא זה כתיב עור ופסח שהוא רק מום, ואי איתא דשייך בעוף הקריבהו לפחתך הי' ראוי לומר שגם מומים פוסלין בו, וכיון שאין מומים פוסלין בו בע"כ דלא שייך בעוף זה הטעם, ומה"ט איצטריך למילף מחוסר אבר מקרא מיוחד מן העוף ** . ומעתה נאמר ג"כ כאן בב"נ כיון שאין מומים פסולים גבי', בע"כ דלא שייך גבי' זה הטעם של הקריבהו לפחתך. ואף לפירש"י שכ' הטעם של הקריבהו לפחתך בעוף הרי הוא כתב בפירוש שזהו רק במומים גדולים כמו מחוסר אבר. ולפי"ז בטרפה שאינה נכרת בחוץ לא שייך זה. וא"כ בין לפירש"י ובין לתוס' ליכא למימר זה הטעם בטרפה גבי ב"נ.

ולפי"ז אם נתפוס דטרפה אסורה לב"נ כמו שתפס הדר"ג, בע"כ צ"ל שהוא פסול מצד עצמו, כמו רובע ונרבע וכדומה שהם פסולי קרבן אף שמותרים להדיוט. ומעתה נאמר הרי בתמורה ד' ל'

את מה שיכול לברור בעצמו יברור, ולכך באמת מה שיכול לראות בעיניו עשה הוא את הברירה, ומה שלא יכל לראות ולדעת עשה השי"ת פלא שהתיבה קלטה רק את הראוי ליקלט. [וע"ש דברים נפלאים בפשט המקראות לפי"ז] ומעתה ה"נ י"ל לענין דין טריפה שטריפה הניכרת הי' נח דוחה בעצמו, וטריפה שאינה ניכרת היתה התיבה דוחה, ויש לדון בזה עוד, ואכ"מ.

* בספר כתב רבנו טעם אחר לזה שהרמב"ם הביא קרא דהקריבהו לפחתך, והוא דנפ"מ בזה להוקדשה ואח"כ נטרפה.

** בספר לא ביאר רבנו אלא מ"ט כתב רש"י גם לטעם דהקריבהו לפחתך, ולא ביאר מ"ט תוס' מיאנו בזה.

ובע"ז פליגי ר"א ורבנן בנרבע לגבי ולדן
ורבנן מתירים מטעם זו"ז גורם. ומעתה
ניזול ונידון גם בזה, דאם אביו ג"כ
מאיסורי מזבח לכו"ע הולד אסור כמו
שדייק הדר"ג לגבי ולד טרפה, וא"כ אין
חילוק בין ב"נ לישראל גבי הולד של
טרפה דכיון שטרפה לגבי היא מאיסורי
קרבן כמו בנרבע וכדומה לדידן.

והנה במש"כ הרמב"ם הטעם דטרפה
פסולה לקרבן משום הקריבהו נא
לפחתין, יש להקשות לפי"ז מאי מוכיח
בחולין ד' י"א דאזלינן בתר רובא מעולה
ומפסח דילמא נקב קרום של מוח. ומה
בכך, הלא מחמת חששא זו אכתי ראוי
היא לפחתין, ולית לן מיעוט דמחמת
חששא זו פסולה לקרבן *.

סימן ד

תשובת הגאון רבי משה ראזין זצ"ל לרבנו *

כבוד ידידי הרב הגאון הגדול וכו', כש"ת יעקב
קאנטאראוויץ שליט"א

טרפה בקרבן ב"נ אסור בהקרבה בבמה
שלו, וכתב כת"ר כי אדרבה משם מוכח
כי עיקר הקפידא שלא להביא טרפה
בתיבה הוא משום קיום העולם וכמו"ש
התוס' בזבחים שם ובע"ז ה', וא"כ אינו

א. ע"ד מה שכתבתי בספרי נזר הקודש
למנחות ה' דמוכח מזבחים קט"ז כי

* כוונת רבנו להקשות דא"כ מנ"ל דאזלינן בתר רובא הלא אפילו אם לא אזלינן בדיני התורה בתר רובא
כיון שבדעת בני אדם אזלינן בתר רובא א"כ לא הוי בכלל הקריבהו לפחתין, כיון שלהדיוט מביא דורון
כה"ג, ולא חושש שמא הוא טריפה, וראיתי שכן נקט בס' מלאכת חושב עמ"ס תמורה לד' כ"ט וע"ש.
ובאמת בלשון הרמב"ם כן נראה שמה שמותר באכילה אינו ממועט מקרא דהקריבהו לפחתין, עי' רמב"ם
פ"ב מאיסורי מזבח, ועי' זרע אברהם סי' י"ד אות כ"ו שכן דקדק בדברי הרמב"ם שם, אכן יש לומר דכוונת
כמו הרמב"ם דמין הטריפות האוסרת באכילה הוי בכלל לפחתין, וטריפות שאין אוסרת באכילה אינו בכלל
לפחתין, אבל באמת גם מה שמותר באכילה כיון שאינו אלא ספק הוי בכלל לפחתין, ודו"ק, ועי' מקדש
דוד קדשים סי' ל"ג אות ג' שנקט שמה שא"ל לאוכלו הוא החסרון דלפחתין, אבל אם מותר לאוכלו
אינו בכלל חסרון דלפחתין, וע"ש.

וכעין זה כתבתי לדון בדברי רבנו במק"א, והוא ממה שכתב בספר בשמעתא ה' פרק י"א דכיון דלא אזלינן
בתר רובא בעכו"מ איך אפשר להתרות מופלא הסמוך לאיש בגוי הלא כ"ז דמתרין בו הוא ע"פ רוב
שמביאין שערות בזמנם, וכמש"כ התוס' נדה ד' מ"ו, אבל בגוי דלא מועיל בו רוב איך משכח"ל מופלא
בבן נח וע"ש, ובקונטרס גדולת מרדכי סי' א', [המודפס בשלהי הס' זכר מרדכי] כתבתי לדון בזה דכיון
דבדעת בני אדם אזלינן בת"ר, א"כ הוי ודאי להמותרה ומ"ש דבגוי לא אזלינן בת"ר, וע"ש שהארכתי בזה.
וע"ע במה שכתבתי בקונטרס אחרון כאן, לשמעתא ה' פ"א.

** נדפס בשו"ת נזר הקודש סי' פ"ג.